

**YEREL HALKIN TOPLUMSAL KAPASİTE ALGISININ TURİZM POTANSİYELİ
ALGISINA ETKİSİ: ISPARTA ÖRNEĞİ¹****THE EFFECT OF THE LOCAL PEOPLE'S SOCIAL CAPACITY PERCEPTION TO THE
TOURISM POTENTIAL PERCEPTION: THE CASE OF ISPARTA****Yrd.Doç.Dr.Sine ERDOĞAN MORÇİN**Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği
Anabilimdalı, sinemorcin@sdu.edu.tr, Isparta/Türkiye**Yrd.Doç.Dr.Zişan KORKMAZ ÖZCAN**Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Turizm İşletmeciliği
Anabilimdalı, zisankorkmaz@sdu.edu.tr, Isparta/Türkiye**ÖZ**

Toplumsal kapasite, bir yörenin beşeri ve sosyal sermayesi ile fiziksel ve mali kaynakları arasındaki etkileşimleri inceleyen bir paradigmadır. Bu paradigmaya ilişkin algının turizm potansiyeli olan bölgelerin gelişimini etkilediği literatürde öne sürülmektedir. Bu çalışmada, toplumsal kapasite algısının turizm potansiyeli algısını etkileyip etkilemediği ampirik olarak araştırılmıştır. Örneklem yöntemi olarak yargısal örneklem kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Anketler yüzyüze tekniği ile elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır. Analizlerde tanımlayıcı istatistikler, regresyon ve varyans analizleri kullanılmıştır. Sonuç olarak, yerel yönetim ve ortaklık, yerel yatırımlar, genç nüfusun adaptasyonu ve girişimcilik algılarının yerel halkın turizm potansiyeli algılarını pozitif ve anlamlı olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Kapasite, Turizm Potansiyeli, Yerel Yönetimler**ABSTRACT**

Social capacity is a paradigm that examines the interactions between the human and social capital of a region and its physical and financial resources. It is suggested in the literature that this perception of paradigm affects the development of areas have tourism potential. In this study, empirically investigated whether the social capacity perception affects the tourism potential perception. Judgmental sampling is used as sampling method. Questionnaire was used as data collection method. The questionnaires were obtained with the technique of the centenary. In the analysis of the data, SPSS program was used. Descriptive statistics, regression and variance analyzes were used in the analyzes. As a result, local governance and partnership, local investment, adaptation of young population and entrepreneurship perceptions have positively and significantly influenced the tourism potential perceptions of local people.

Key Words: Social Capacity, Tourism Potential, Local Government**1. GİRİŞ**

Dünya genelinde hızlı bir büyüme ivmesi kazanan turizm sektörü, günümüzde dünyanın en önemli sektörlerinden biri konumuna gelmiştir. Turizm; dünya barışı sağlaması, insanlar ve uluslararası ilişkiler alanında olumlu bir atmosfer yaratması, dış ödemeler dengesini iyileştirmesi, istihdam, toplumsal ve bölgesel kalkınma gibi katkılarıyla hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler açısından önemli bir sektördür (Hacıoğlu ve Avcıkurt, 2008: 1). Turizm sektörünün bölgesel kalkınma ve yöredeki turizme yönelik kaynakların etkin kullanımı konusunda büyük bir yeri ve önemi vardır (Çeken, 2008: 293). Diğer taraftan, turizmin gelişmekte olduğu bölgelerde bazı sosyal ve kültürel olumsuzluklar da yaşanmaktadır. Bu olumsuzluklardan en fazla etkilenen ise o bölgede yaşayan yerel halktır. Bu açıdan turizmin gelişmekte olduğu bölgelerin, kendisine ait turizm potansiyelinin varlığını bilmesi, bu potansiyelin artırılmasına yönelik çaba sarfetmesi ve yerel halkın turizm potansiyeli algısını etkileyen unsurları araştırması oldukça önemlidir (Özdemir ve Kervankıran, 2010: 4).

¹ Bu çalışma III.Uluslararası Multidisipliner Çalışmaları Sempozyumu'nda özet bildiri olarak sunulmuştur.

Bir bölgenin yerel halkının turizmin çeşitli etkilerine yönelik algıları turizmin gelişimini etkilemekte ve yerel yönetimlerle ortaklık çerçevesinde hareket edilmesi de turizmin gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır. Turizm açısından gelişmiş olan destinasyonlar ile gelişmekte olan destinasyonların yerel halkın turizm potansiyeli algılarında farklılıklar olabilmektedir (Billett and Seddon, 2004) Isparta, pazarda yaptığı yeni yatırımlarla (agro turizm –lavanta, gül hasadı-) turizm potansiyeli yüksek bir ildir. Ancak yerel halkın Isparta'nın turizm potansiyeli algısı ve bu algıyı etkileyen unsurların tespiti, yerel halkın Isparta'da turizmin gelişimine ortak edilmesi konusunda atılacak adımlara yol gösterebilecektir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, toplumsal kapasite algısını oluşturan *yerel yönetim ve ortaklık, yerel yatırım, genç nüfusun adaptasyonu ve girişimcilik* unsurlarının (Yılmaz ve Çalışkan, 2015) yerel halkın turizm potansiyeli algısını etkileyip etkilemediklerini tespit etmektedir.

2. TOPLUMSAL KAPASİTE

Yoksulluğun azaltılması için eğitim, öğretim ve kapasite geliştirme odaklı yaklaşımlar ve yerel halkın refah düzeyini iyileştirmek adına gerçekleştirilen kalkınma projeleri son yıllarda finansal anlamda kaynak sağlama odaklı bir şekilde gelişmiştir. Kalkınma projeleri ile yerel bazda gelişmekte olan sektörler ele alınıp, bu sektörlerdeki girişimleri daha geniş bir konsepte kavuşturarak, toplumsal kapasitenin geliştirilmesi sağlanmaya çalışılmıştır (Merino and Carmenado, 2012: 966). Toplumsal kapasite; toplulukların bireysel üyeliklerinden, yerel derneklerden ve kurumlardan oluşan bir varlık dizisidir (Kretzmann & McKnight, 1993). Toplumsal kapasitenin 4 temel karakteristiği vardır (Chaskin, 1999: 5):

- ✓ Vizyon, değerler ve normlar gibi kavramlardan oluşan "*topluluk duygusu*",
- ✓ Bireysel grup olarak veya organizasyonlar halinde toplum adına sorumluluk alma, zaman, enerji vd. kaynakları toplum adına kullanma gibi kavramları içeren, "*topluluk üyeleri arasında belli bir seviyede bağlılık*",
- ✓ Konuları belirleme yeteneği, sorunları tanımlayabilme ve problemleri çözebilmeye yeteneği gibi unsurları kapsayan, "*problem çözme mekanizmaları*",
- ✓ İçsel ve dışsal kaynakların kullanımını (ekonomik, fiziksel, insan kaynakları ve politik kaynaklar) içeren "*kaynaklara erişim*" konularından oluşmaktadır.

Oetzel vd. (2001: 301)'e göre toplumsal kapasite daha geniş bir içeriğe sahiptir. En önemli özellikleri ise şu şekildedir:

- ✓ Toplumsal kapasite bir süreç ve çıktıdır.
- ✓ Toplumsal kapasite örgütsel yapıları ve süreçleri içermektedir.
- ✓ Toplumsal kapasite bireysel, örgütsel ve toplumsal düzeyde anlamları olan çok boyutludur.
- ✓ Kazanılabilen ve kaybedilebilen bir kaynaktır.
- ✓ Özel bir içeriktir.

Toplumsal kapasitenin bu boyutları bir şekilde farklı yollarla birbiriyle ilişkilidir. Her bir boyutun bireysel düzeyde birbirini etkileme düzeyi vardır (Chaskin vd., 2001: 13). Kim (2002) tarafından yerel sakinlerin turizme yönelik tutum ve algılarını değerlendirmek üzere yapılan çalışmaya göre bir bölgede yaşayan sakinlerin turizme yönelik destekleriyle toplumsal kapasite algısı arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda turizmin bir ülkede veya bölgede geliştirilmesi konusunda yerel halkın toplumsal kapasite algılarının olumlu olmasının gerektiği söylenebilir.

2.1. Yerel Yönetim ve Ortaklık

Turizm politikaları turizmin gelişmesi ve kalkınması için oldukça önemlidir. Buna ek olarak, turizm politikalarının başarılı olmasının ölçütlerinden bir tanesi de yerel halkın uygulamalardan haberdar olması, desteklemesi ve yeterli bulmasıdır. Toplumsal kapasite algısı yerel sakinlerin turizm olayına bakış açılarını anlama ve katılımı sağlama noktasında çok önemli bir kavramdır (Bopp and Bopp, 2004). Bu bağlamda, turizmin o bölgede yaşayan yerel sakinlerinin sosyal yaşantılarına katkı ve zararlarını yine yerel halkın bakış açılarını dayalı olarak ortaya koymak turizm politikası yapımcıları ve destinasyon yöneticileri için önemli bir yol gösterici olarak karşımıza çıkmaktadır.

Turizm, yerel kalkınmaya sağladığı katkılara karşın, o bölgede bulunan doğal yaşam alanını zarar verme veya yerel toplulukları rahatsız etme durumuna da neden olabilmektedir. Özellikle yerel ortamlarda turizmin ortaya

çıkarmış olduğu toplumsal, kültürel ve ekonomik değişiklikler ve bunların yol açtığı zorluklar kolaylıkla yönetilemezler (Stronza ve Gordillo, 2008:448). Ortaya çıkan olumsuzlukların, yerel ihtiyaçlara cevap veren kurumlar arasındaki ortaklıklar sayesinde çözümlenmesi önem arz etmektedir. Bu durum özellikle Avrupa'da ve daha yakın zamanda Avustralya'da kamu politikalarının giderek önemli bir özelliği haline gelmektedir (Billett and Seddon, 2004:51). Zira yerel halkın turizme yaklaşımı, turizmin o bölgedeki gelişim sürecinde doğrudan etki sahibidir. Yerel halkın turizme olumlu yaklaşımının bulunmadığı, turizm faaliyetlerinin paydaşlarca yeterince desteklenmediği bir durumda yeterli gelişmenin sağlanması da mümkün olmayacaktır. (Özaltın Türker ve Türker, 2014:82)

Toplumsal kapasitenin değerlendirilmesi gerçek ve devam etmekte olan çalışmayla; toplum içinde bir anlayış ve katılımcı bir süreçle ilişkilendiren bir yaklaşımla ele alınması ve gelecekteki eylemlerin yollarının belirlenmesi için önemli görülmektedir (Bopp and Bopp, 2004). Vakıf, şirket ve kamu sektöründen destek alan pek çok yerel yatırımcı, özellikle ortaklık çerçevesinde hareket ederek, kar amacı gütmeyen, toplumsal kapasitenin canlandırılmasına yönelik çaba sarf etmektedirler (Nye ve Glickman, 2000). Örneğin, 1985 yılında Colorado vatandaşlarının desteği ve katılımıyla sağlığı teşvik etmek için kurulmuş olan, Colorado Vakfı ile toplumsal kapasite unsurları kritik olarak izlenmiştir. Kurumlar bu uygulamaları, bölge sakinlerinde mevcut olan çeşitli yetenek ve becerilerin bir araya getirilmesine ve bu yeteneklerin avantajlarından yararlanmasına olanak tanıyan liderlik anlayışı ile yerine getirmektedir (Easterling vd.,1998:14). Yine toplum kalkınmasında başarının sağlanabilmesi için o bölgenin sakinlerinin ve tüm paydaşların, toplumsal kapasite algısının oluşturulması ve geliştirilmesi konusunda destek sağlaması gerekmektedir (Aref ve Redruzan, 2008: 71).

2.2. Yerel Yatırım

Dünya istihdamının turizmdeki payı, diğer sektörler göre çok daha büyüktür. Ayrıca turizmin büyümesi bakımından daha olumlu bir pozisyon alabilmesi için, politika belirleyicilerin çok dikkatli hareket etmesi gerekmektedir. Yerli yatırımı doğrudan çekme, istihdam alanları yaratma, yerli halk için ek bir gelir yaratma ve yaşam kalitesini artırma gibi avantajlar yaratmaktadır. (Blanke and Chiesa, 2013). Yerel anlamda gerçekleştirilen yatırımlar sayesinde turizm sektörünün gelişimi sağlanmış, buna paralel olarak kalkınma gerçekleştirilmiş olacaktır (Çeken, 2008:294). Tüm bu olgular yerel halkın da turizme yönelik desteğini artırmakta, turizm potansiyelinin yüksek olduğu algısını da olumlu yönde etkilemektedir. Küreselleşme ile beraber tüm ülkeyi kapsayan kalkınma politikaları yerini, bölgesel kalkınma politikalarına bırakmış, yaşanan bu değişim, yerinden yönetim ve bölgeselleşmenin önemini gittikçe artırarak, içe dönük ulusal kalkınma stratejilerinin yerine, bölge kalkınmasına yönelik ve dışa dönük stratejilerin yerel düzeyde belirlenmesine zemin hazırlamıştır (Kaypak, 2013:201).

Turizm sektörünün gelişmesi ile kalkınma arasında doğru yönlü bir ilişki vardır. Turizm sektörü, kaynakların etkin bir şekilde kullanılarak bölgeler arasındaki dengesizliklerin giderilmesi ve bölgesel bir kalkınmanın sağlanması konusunda önemli bir yere sahiptir (Çeken, 2008: 294). Bu durum aynı zamanda yerel düzeyde turizme yönelik yapılacak yatırımları da etkileyecek ve yerel halkın algısını da olumlu yönde etkileyecektir. Ancak, toplumsal kapasiteyi ölçerken, toplumsal kapasite geliştirme stratejilerine yatırım yapmayı haklı kılmak zor olabilir veya bu yatırımın sonuçları tutarsız ve zorlayıcı olabilir. Toplumsal kapasiteyi oluşturmak için projelerin çalışmalarını nicel-nitel verilerle ölçme ve önemli içeriğe dayalı bilgileri öğrenme yeteneği, yerel gerçeklere duyarlı kalmayı da beraberinde getirmektedir (MacLellan-Wright vd., 2007). Zira toplumsal kapasite toplum yaşamının tüm boyutlarını içeren kapsamlı bir süreç olup, toplumun gelişimi için öncelikle toplumsal kapasite algısının geliştirilmesi gerekmektedir (Aref ve Redruzan, 2008:69).

2.3. Genç Nüfusun Adaptasyonu (GNA)

Genel itibarıyla Isparta nüfusu 2016 yılına verilerine göre 427.324'dir. (Eski yıllarındaki nüfus artış hızlarına göre tahmini hesaplanmış verilere göre ise 2017 nüfusunun, **427.799 olacağı tahmin edilmektedir**). Bu nüfus, 212.720 erkek ve 214.604 kadından oluşmaktadır. (<http://www.nufusu.com>).

Tablo 1. 2016 yılı itibarıyla Isparta Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

2016	15-19 Yaş	35.757	% 8,37
2016	20-24 Yaş	36.050	% 8,44
2016	25-29 Yaş	29.411	% 6,88
2016	30-34 Yaş	29.930	% 7,00

Kaynak: <http://www.nufusu.com>

Tablo 2'ye göre yaş grupları dağılımı açısından genç nüfus olarak nitelenebilecek kesim görülmektedir. Bu bağlamda ilin büyük oranda genç nüfusa (% 30.69) sahip olduğu görülmektedir. Bu oran aynı zamanda

bölgenin yerel kalkınmasına fayda sağlayacak girişimcileri de harekete geçirmekte ve girişimcilerin yatırımları sayesinde genç nüfusun adaptasyonu olumlu yönde etkilenmektedir.

Isparta'da 2014 verilerine göre aldığı göç oranı 17.966 iken, verdiği göç oranı ise 19.930'dur. Bu açıdan - 1.964'lük bir göç farkının olumsuz bir durum olarak görülmesi söz konusudur (<http://www.nufusu.com>). Bu açıdan genç nüfusun Isparta'dan ayrılmaması ve göçün önlenmesi için çaba sarfedilmesi gerekmektedir. Yine ildeki eğitim ve spor gibi çeşitli olanakların varlığı oldukça önemli bir yer teşkil etmektedir. Toplumsal kalkınmada eğitim, büyük ölçüde işgücü verimliliğini de artırarak ekonomik büyümeyi hızlandırmakta, ekonomik büyümenin de gelir artışı yoluyla sağlık, eğitim, sosyal harcamaları artırarak insani kalkınmayı hızlandırmaktadır (Hoşgörür ve Gezgin, 4). Ayrıca sporun, bireylerin mutluluğu, bedensel ve ruhsal sağlıklarının devamı açısından sosyal yaşamları üzerindeki olumlu etkileri göz önüne alındığında toplum sağlığının önemli dinamiklerinden biri olduğu söylenebilir (Aydın,2017:4). Bununla birlikte, genç nüfusun Isparta'nın geleceği olarak görülmesi ve desteklenmesi, onlara önem verilmesi de toplumsal kapasite algısını olumlu yönde etkileyecek unsurlar arasında yer aldığı da görülmektedir (Yılmaz ve Çalışkan, 2015).

2.4. Girişimcilik

Girişimcilik, yaratma ve yenilikçi hareketler için yönetsel bir süreçtir. Ayrıca yenilikçilik mevcut fırsatları değiştirerek yeni fırsatları açıkladığı için, yönetim ve girişimcilik konusundaki ortaya çıkan farklı anlayışları da ayırt edebilmeyi sağlamaktadır (Drucker, 1985). İnsanların yenilikçi çalışmaları takip ederek ortaya çıkan farklılaşmaları algılayabilmesi için toplumsal kapasitenin geliştirilmesi önemli bir unsurdur.

Yerel ortaklık çerçevesinde hareket edecek olan kuruluşlar, bir bölge üzerinde faaliyet gösteren bir dizi kuruluştan biri olarak kabul edildiği çoğulcu bir çerçevede görülmektedir (Chaskin and Abunimah, 1999: 57). Toplumsal kapasitenin geliştirilmesi için vatandaşların katılımı, liderlik tabanının genişletilmesi, bireysel becerilerin geliştirilmesi, yaygın olarak paylaşılan bir yönelik tutarlı, somut ilerleme kaydının yapılması, kaynakların daha iyi kullanılabilmesi, kurumların daha etkili bir katılımı gerekmektedir (<http://www.mentalhealthpromotion.net>). Bu bağlamda katılımın ön planda olduğu yerel yönetimler, bölgesel anlamda daha fazla kendisini etkin şekilde gösterebilmektedir. Bölgesel anlamda gerçekleştirilen yenilikçi faaliyetler girişimci bir anlayışla desteklenerek kalkınmayı olumlu yönde etkileyebilecektir.

3. TOPLUMSAL KAPASİTE VE TURİZM İLİŞKİSİ

Simmons vd. (2011)'e göre, toplumsal kapasite çok farklı ve geniş kavramları (topluluk, sosyal sermaye vb.) bünyesinde barındıran kolayca tanımlanamayan; hemen hemen tüm alanları etkileyen (sağlık, eğitim vb.) bir kavram olup, turizm açısından da önem taşımaktadır.

Cheers vd.'ye göre (2005) toplumsal kapasite yalnızca ekonomik büyümeye değil, aynı zamanda sosyal kalkınmaya da katkıda bulunan bir durum olup, belirsiz tanımlara dayanması öznel, genel veya dar; çeşitli alanlarla farklı bağlamlar için tasarlanmış olması gibi sebeplerle ölçülmesi ve değerlendirilmesi zor olan bir kavramdır (Akt: Merino and Carmenado, 2012: 961). Ölçmenin ve değerlendirmenin zor olmasının yanında, toplumsal kapasitesinin geliştirilmesi, topluluk temelli birçok kurum tarafından hazırlanan bir dizi sonuçtur (MacLellan-Wright vd., 2007). Bu bağlamda toplumsal kapasite kavramı ile ilgili literatür incelendiğinde çalışmaların ölçülmesi zor olması sebebiyle teoride kalmış olduğu ve hemen her alanda bu konuya rastlandığı görülmektedir. Özellikle sağlık alanında, toplumsal kapasite konusunu (Easterling vd. 1998; Gibbon vd. 2002; Ebbesen vd. 2004; Bopp and Bopp 2004; Hawe vd. 1998) ele alan pek çok çalışma bulunmaktadır.

Değişim süreci açısından değerlendirilen, kalkınma alanında da toplumsal kapasite çalışmaları hızla artmaktadır (Nye ve Glickman, 2000). Buna ek olarak, eğitim (Enemark, & Williamson, 2004) ve sosyoloji (Chavis and Wandersman,1990) gibi alanlarda da toplumsal kapasite konusu ele alınmış, çeşitli incelemelerde bulunulmuştur. Toplumsal kapasitenin harekete geçirilmesi ve sorunları ele alma konusunda çeşitli kavramlar ortaya konulmuştur. Bu kavramlar aynı zamanda, toplumsal kapasiteyi geliştirme açısından oldukça önemlidir. Bunlar (Chinman vd. 2005:145):

- ✓ Vatandaşların katılımı,
- ✓ Liderlik,
- ✓ Beceriler,
- ✓ Kaynaklar,
- ✓ Sosyal ve örgütler arası şebekeler,

- ✓ Toplumsal algı,
- ✓ Toplumsal tarih,
- ✓ Toplumsal güç,
- ✓ Toplum değerleri,
- ✓ Eleştirel düşünme şeklindedir.

Turizm alanında ise toplumsal kapasite alanında yer alan çalışmalardan Kim (2002) toplumsal kapasitenin bir doygunluk sınırı olduğunu öne sürmüştür, turizm olgunlaşmış, maksimum sınıra ulaştığında ise yaşam kalitesinin bu durumdan olumsuz etkilenip bozulmaya başlayabileceğini belirtmiştir. Literatürde, Moscardo (2008)'in turizmin geliştirilmesinde, toplumsal kapasitenin oluşturulması amacıyla yapmış olduğu çalışması yer almaktadır. Aref ve Redruzan (2008) ise, toplumsal kapasitenin geliştirilmesinin önemi üzerinde durulmakta ve bölge halkı için sosyal ve ekonomik yararlar sağlamanın yanında toplumsal kalkınma için önemli olan turizmin toplumsal kapasitenin geliştirilmesinde çok önemli olduğunu savunmaktadır. Aref (2011)'in yaptığı ve liderler üzerinde gerçekleştirdiği anket çalışmasında ise turizmin gelişimi ile ilgili olarak toplumsal kapasite algısı konusunda engellerin olduğu ortaya koyulmuştur. Araştırmacılar, toplumsal kapasite algısında eksikliklerin olması (karar verme, bilgi, beceri ve eğitim eksikliği, kaynaklara erişim eksikliği, turizmi sahiplenme duygusu eksikliği vb.) geliştirmekte olan ülkeler açısından turizmin gelişimini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Chili (2016)'ya göre ise turizmin geliştirilmesinin önünde bazı engeller bulunmakta ve bu engellerin ortadan kaldırılması amacıyla bölge halkının toplumsal kapasite algısının geliştirilmesi gerekmektedir.

Literatürden elde edilen bilgiler doğrultusunda araştırmada test edilecek hipotezler aşağıdaki gibidir:

H₁ Yerel yönetim ve ortaklık yerel halkın turizm potansiyeli algısını etkilemektedir

H₂ Yerel yatırımlar yerel halkın turizm potansiyeli algısını etkilemektedir

H₃ Genç nüfusun adaptasyonu yerel halkın turizm potansiyeli algısını etkilemektedir

H₄ Girişimcilik yerel halkın turizm potansiyeli algısını etkilemektedir

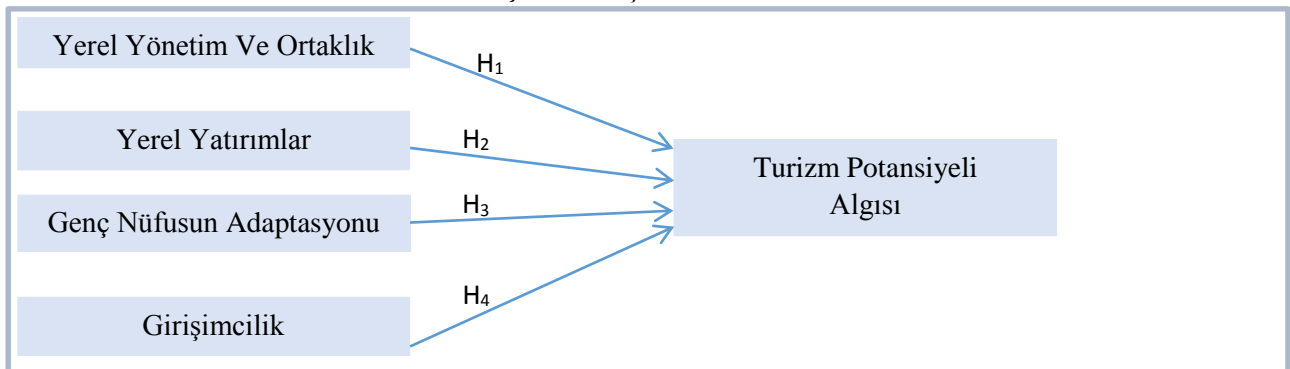
4. YÖNTEM

Araştırmada kullanılan 'Toplumsal Kapasite Algısı' ölçeği 'Heartland Center for Leadership Development' a ait ölçeğin Yılmaz ve Çalışkan'a (2015) ait Türkçe formudur. Turizm potansiyeli algısı ise araştırmacılar tarafından ölçeğe eklenen 'Isparta'nın turizm potansiyeli yüksek olan bir yerdir' ifadesiyle ölçülmüştür. Araştırmada kullanılan tüm ifadeler 5'li Likert türü ölçekle derecelendirilmiştir. Katılımcıların ifadelere katılım derecelerini 1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4: Katılıyorum ve 5: Kesinlikle Katılıyorum şeklinde belirtmeleri istenmiştir.

Veri toplama yöntemi olarak anket tercih edilmiştir. Anketler yüzyüze tekniği ile toplanmıştır. Anketlerin uygulanma alanı olarak Isparta seçilmiştir. Örneklem seçiminde araştırma bölgesinin yerel ve toplumsal şartları gözönüne alınarak *yargısal örnekleme yöntemi* kullanılmıştır (Yılmaz ve Çalışkan, 2015: 6588).

Isparta'nın merkez ilçesinin nüfusu 2016 yılında 241.723 (nufusu.com, 2016) olarak belirlenmiştir. Örneklem ise Cohen v.d. (2000) önerdiği tablo aracılığıyla 384 olarak belirlenmiştir. Uygulama kapsamında 420 anket dağıtılmıştır. Anketlerin 400'ü analize uygun olarak geri dönmüştür. Araştırma modeline şekil 1'de yer verilmiştir.

Şekil 1.Araştırma Modeli

5. ANALİZ ve BULGULAR

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların çoğunun erkeklerden, 35-44 yaş aralığında olanlardan, lisans mezunu olanlardan, evlilerden, 22 yıldan daha fazla süredir Isparta'da ikamet edenlerden ve kamu çalışanlarından oluştuğu görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler		f	%	Değişkenler		f	%
Cinsiyet	Kadın	213	46,7	Medeni durum	Evli	254	63,5
	Erkek	287	53,3		Bekar	146	36,5
	Toplam	400	100		Toplam	400	100
Yaş	18-24	58	14,5	İkamet Süresi	10 yıldan az	1	0,3
	25-34	122	30,5		10-15	144	36,0
	35-44	123	30,8		16-21	110	27,5
	45-54	64	16,0		22+	145	36,3
	55+	33	8,3		Toplam	400	100
	Toplam	400	100		Meslek Grubu	Öğrenci	70
Eğitim	İlköğretim	63	15,8	Kamu		118	29,5
	Lise	11	3,8	Özel Sektör		59	14,8
	Önlisans	80	20,0	Serbest M.		89	22,3
	Lisans	102	25,5	Diğer		64	16,0
	Lisansüstü	24	6,0	Toplam		400	100
	Toplam	400	100				

Verilerin geçerliğini incelemek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda 0,3 altında yüklenen madde olmadığı için (Büyüköztürk, 2009: 124) ölçekten soru çıkarılmamıştır (KMO: ,730; Barlett : ,000). Güvenirliği incelemek için iç tutarlılık katsayısı dikkate alınmıştır. Buna göre ölçeğin güvenirligi, $\alpha = ,740$ olarak hesaplanmıştır. Buna göre ölçeğin *oldukça güvenilir* olduğu söylenebilir (Kayış, 2010: 405). Korelasyon matrisleri incelenmiş, değişkenler arasında *çoklu bağlantı problemi* olmadığı anlaşılmış ve regresyon analizi yapılmıştır (Büyüköztürk, 2009).

Tablo 2. Regresyon Analizi Sonuçları

Model 1a	Bağımlı Değişken: Turizm Potansiyeli Algısı		Hipotez
Bağımsız Değişken	β	p	H₁ Desteklendi
Yerel Yönetim ve Ortaklık	,252	,000	
	R²=,063	F=26,811	
Model 1b	Bağımlı Değişken: Turizm Potansiyeli Algısı		H₂ Desteklendi
Bağımsız Değişken	β	p	
Yerel Yatırım	,209	,000	
	R²=,044	F=18,147	
Model 1c	Bağımlı Değişken: Turizm Potansiyeli Algısı		H₃ Desteklendi
Bağımsız Değişken	β	p	
Genç Nüfusun Adaptasyonu	,207	,000	
	R²=,043	F=17,740	
Model 1d	Bağımlı Değişken: Turizm Potansiyeli Algısı		H₄ Desteklendi
Bağımsız Değişken	β	p	
Girişimcilik	,016	0,011	
	R²=,181	F=6,50	

Tablo 2 incelendiğinde toplumsal kapasite algısı ölçeğine ait tüm alt ölçeklerin turizm potansiyeli algısını etkilediği görülmektedir. Buna göre yöneticilerin karar verirken yerel halkın görüşlerinden faydalanması, yöneticilerin ilin gelişmesi için her türlü çalışmayı yapması ve ilin gelişimi için tüm paydaşların ortak çaba sarfetmesi gibi unsurları barındıran *yerel yönetim ve ortaklık* boyutu, yerel halkın Isparta'nın turizm potansiyelinin yüksek olduğu algısını pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

Yerel halkın hayırsever yatırımcılara sahip çıkması, hayırsever yatırımcıların kendilerinden beklenen gerekli yatırımları yapmaları gibi unsurları içeren *yerel yatırım* boyutu, yerel halkın Isparta'nın turizm potansiyelinin yüksek olduğu algısını etkilemektedir.

Gençlerin Isparta'dan göç etmemesi için çaba sarfedilmesi, gençlerin kişisel gelişimleri için ildeki imkanların yeterli olması (eğitim, spor, v.b.), genç nüfusun desteklenmesi gibi unsurları içeren, *genç nüfusun adaptasyonu*

boyutu, yerel halkın Isparta'nın turizm potansiyelinin yüksek olduğu algısını pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

Isparta'da girişimci sayısının yüksek olması, yerel yöneticilerin girişimcilere gerekli desteği sağlaması ve girişimcilerin ihtiyaç duydukları maddi desteği bulabilmeleri gibi unsurları içeren *girişimcilik* boyutu, yerel halkın Isparta'nın turizm potansiyelinin yüksek olduğu algısını pozitif ve anlamlı bir şekilde etkilemektedir.

Toplumsal kapasite algısının boyutlarına ilişkin fark testleri yapılmıştır. Algı farklılıklarının tespitinde T testi ve tek yönlü ANOVA testlerinden yararlanılmıştır. Tek yönlü ANOVA testinde post-hoc yöntemi olarak Benferonni yöntemi kullanılmıştır (Kayri, 2009: 63). Farklar LEVENE istatistiğinin anlamlılık düzeyine ve varyansların homojenlik şartına göre tespit edilmiştir. Sonuçlar sadece fark tespit edilen gruplar için tablolaştırılmıştır.

Tablo 3. Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Boyut	Değişken	\bar{X}	Sig.
Gençliğin Nüfusa Adaptasyonu	Yaş	18-24	3.18
		25-34	3.54
	Meslek	Özel Sektör Çalışanı	3.26
		Öğrenci	3.54
	İkamet Süresi	10-15	3.53
		22+	3.25

Tablo 3. incelendiğinde, *gençliğin nüfusa adaptasyon* boyutu algısının yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Farklılığın 18-24 ve 25-34 yaş aralığında olanlardan kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Buna göre, 25-34 yaş aralığında olanların Ispartalıların gençliğe verdiği önem ve destek konusunda 18-24 yaş aralığında olanlardan daha olumlu bir görüşe sahip olduğu söylenebilir.

Tek yönlü ANOVA testi sonuçlarına göre *gençliğin nüfusa adaptasyonu algısı* mesleğe göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Farklılığın öğrencilerden ve kamu çalışanlarından kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Buna göre öğrencilerin Ispartalıların gençliğe verdiği önem ve destek konusunda kamu çalışanlarından daha olumlu bir görüşe sahip olduğu söylenebilir. Buna ek olarak *gençliğin nüfusa adaptasyonu algısı* ikamet süresi değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Farklılığın 10-15 yıldır ve 22 yıldan daha fazla süre Isparta'da ikamet edenlerden kaynaklandığı ortaya çıkmıştır. Buna göre, Isparta'da 10-15 yıldır ikamet edenlerin 22 yıldan daha uzun süredir ikamet edenlere göre Ispartalıların gençliğe verdiği önem ve destek konusunda daha olumlu bir görüşe sahip olduğu söylenebilir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Isparta turizm açısından önemli bir potansiyele sahip olup, ilin toplumsal kapasite düzeyinin turizm gelişimi için yeterli olması da bunu desteklemektedir. Bu bağlamda Isparta turizmde önemli bir faktör olan toplumsal kapasite düzeyinin varlığı, var olan potansiyelin gelişimi açısından da ayrıca önemlidir.

Bu çalışma toplumsal kapasite algısını oluşturan yerel yönetim ve ortaklık, yerel yatırımlar, genç nüfusun adaptasyonu ve girişimcilik boyutlarının yerel halkın turizm potansiyeli algısı üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla yapılmıştır. Sonuçta, tüm boyutların yerel halkın turizm potansiyeli algısını pozitif ve anlamlı olarak etkilediği ortaya çıkmıştır. Buna göre, gelişmekte olan bir destinasyonda, yerel halkın turizmin gelişimi konusundaki desteğini alabilmek için yerel halkın destinasyon yönetim örgütleriyle birlikte hareket etmelerinin, destinasyona yeni yatırımlar yapılıyor olmasının, genç nüfusun göç etmesini engelleyici tedbirler alınmasının ve girişimciliğin desteklenmesinin son derece önemli olduğu söylenebilir.

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, 25 yaş altındaki genç nüfusun yerel paydaşların gençlere yönelik desteğine yönelik olumlu algılarını artırmak için gençlere yönelik çalışmaların artırılması ve çeşitlendirilmesi önerilmektedir. Kamu kurumlarında çalışanların yerel paydaşların gençlere yönelik desteğine yönelik olumlu algılarını artırmak için yapılan çalışmaların kamu kesimine duyurulmasının ve çalışmalarını farklı kurumlardaki kamu çalışanlarının da dahil edilmesinin yararlı olacağı söylenebilir.

Turizm sektörü içerisinde yer alan paydaşların, turizmi algılama düzeyleri ve var olan turizm potansiyelinin farkında olmaları sektöre uyum sürecini etkileyerek, yerel kalkınmayı olumlu yönde etkilemektedir. Bu bağlamda, Isparta'daki turizm sektörü ile ilgili tüm paydaşların birlikte hareket etmesi süreç için oldukça önemlidir.

Gelecek araştırmalarda, *toplumsal kapasite algısının* farklı değişkenlere etkisini ve yerel halkın *turizm potansiyeli algısını* etkileyen değişkenlerin belirlenmesi literatüre katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Aref, F., & Ma'rof, B. R. (2008). Tourism Development for Community Capacity Building and Community Development. *Journal of Hospitality and Tourism*, 5(1), 68-72.

Aydın, A. D. (2017). Türkiye'de Sporun Toplumla Yaygınlaştırılması Sürecinde Yaz Spor Okullarının Rolünün Belirlenmesi/Determining The Role Of The Summer Sporting School During The Contribution Of Sports To Society In Turkey.

Billett, S., & Seddon, T. (2004). Building community through social partnerships around vocational education and training. *Journal of Vocational Education and Training*, 56(1), 51-68.

Blanke, J., & Chiesa, T. (2013). The travel & tourism competitiveness report 2013. In *The World Economic Forum*.

Bopp, M., & Bopp, J. (2004). Welcome to the swamp: Addressing community capacity in ecohealth research and intervention. *EcoHealth*, 1(2), SU24-SU34.

Chaskin, R. J. (Ed.); Brown P.; Venkatesh S., Vidal A. (2001). Building community capacity. Transaction Publishers.

Chaskin, R. J., & Abunimah, A. (1999). A view from the city: Local government perspectives on neighborhood-based governance in community-building initiatives. *Journal of Urban Affairs*, 21(1), 57-78.

Chavis, D. M., & Wandersman, A. (1990). Sense of community in the urban environment: A catalyst for participation and community development. *American journal of community psychology*, 18(1), 55-81.

Cheers, B., Cock, G., Keele, L., Kruger, M., & Trigg, T. (2005). Measuring community capacity: An electronic audit tool (Doctoral dissertation, La Trobe University). Aktaran: Merino, S. S., & de los Ríos Carmenado, I. (2012). Capacity building in development projects. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 46, 960-967.

Chili, N. S. (2016). Tourism skills development and community capacity building in Umlazi Township, South of Durban Central Business District. *International Journal of Tropical Agriculture*, 34(3), 827-835.

Chinman, M., Hannah, G., Wandersman, A., Ebener, P., Hunter, S. B., Imm, P., & Sheldon, J. (2005). Developing a community science research agenda for building community capacity for effective preventive interventions. *American journal of community psychology*, 35(3-4), 143-157.

Clearinghouse, O. P. (2002). Capacity building for health promotion: More than bricks and mortar. *Ontario Health Promotion E-Bulletin Spring*, 308, 1A4.

Cohen, L.; Manion, L. & Morrison, K. (2000). *Research Methods In Education*, London: Routledge Farmer.

Çeken, H. (2008). Turizmin Bölgesel Kalkınmaya Etkisi Üzerine Teorik Bir İnceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, 10, 293-306.

Easterling, D., Gallagher, K., Drisko, J., & Johnson, T. (1998). Promoting health by building community capacity: Evidence and implications for grantmakers. Denver, CO: The Colorado Trust, 15.

Ebbesen, L. S., Heath, S., Naylor, P. J., & Anderson, D. (2004). Issues in measuring health promotion capacity in Canada: a multi-province perspective. *Health Promotion International*, 19(1), 85-94.

Enemark, S., & Williamson, I. (2004). Capacity Building in Land Administration—A Conceptual Approach. *Survey review*, 37(294), 639-650.

Gezgin G. & Hoşgörür V. (2005). "Ekonomik Ve Sosyal Kalkınmada Eğitim" Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt:II, Sayı:II

Gibbon, M., Labonte, R., & Laverack, G. (2002). Evaluating community capacity. *Health & social care in the community*, 10(6), 485-491.

Hacıoğlu, N., & Avcıkurt, C. (2008). Turistik ürün çeşitlendirmesi. Nobel Yayın Dağıtım.

Hawe, P., King, L., Noort, M., Gifford, S. M., & Lloyd, B. (1998). Working invisibly: health workers talk about capacity-building in health promotion. *Health Promotion International*, 13(4), 285-295.

<http://www.nufusu.com/il/isparta-nufusu> (E.T. 16.06.2017)

<http://www.nufusu.com/il/isparta-nufusu#aldigi-verdigi-goc> (E.T. 10.06.2017)

- Kayış, A., (2010). “Güvenirlilik Analizi”, Şeref Kalaycı (Edit.) (2010), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, (5. Baskı), Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti., Ankara.
- Kaypak, Ş. (2013). Yerel Kalkınmada Yeni Bir Anlayış: Kentlerin Markalaşması (Hatay Marka Kent Örneği). Yerel ve Bölgesel Kalkınma: Küresel ve Yerel Bakış Açılıarı.(ss. 201-221). Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Matbaa Birimi.
- Kayrı, M. (2009). “Araştırmalarda Gruplararası Farkın Belirlenmesine Yönelik Çoklu Karşılaştırma (Post-Hoc) Teknikleri”, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19 (1), 51-64.
- Kim, K. (2002). The effects of tourism impacts upon quality of life of residents in the community, Dissertation submitted to the Faculty of the Virginia Polytechnic Institute and State University In partial fulfillment of the requirements for the degree of, Blacksburg, Virginia
- Kretzmann, J. P., & McKnight, J. (1993). Building community from the inside out: A path toward finding and mobilizing community assets. Evanston, IL: Center for Urban Affairs and Policy Research, Northwestern University.
- MacLellan-Wright, M. F., Anderson, D., Barber, S., Smith, N., Cantin, B., Felix, R., & Raine, K. (2007). The development of measures of community capacity for community-based funding programs in Canada. Health Promotion International, 22(4), 299-306.
- Merino, S. S., & de los Ríos Carmenado, I. (2012). Capacity building in development projects. Procedia-Social and Behavioral Sciences, 46, 960-967.
- Nye, N., & Glickman, N. J. (2000). Working together: Building capacity for community development. Housing Policy Debate, 11(1), 163-198.
- Oetzel J.; Wallerstein N., Solimon A., Garcia B., Siemon M., Adeky S., Apachito G., Caston E., Finster C., Belone L. & Tafoya G. (2011). Creating an Instrument to Measure People’s Perception of Community Capacity in American Indian Communities, Health Education & Behavior, 38(3) 301–310.
- Özdemir, M.A., Kervankıran, İ. (2010). ‘Turizm ve Turizmin Etkilerinin Belirlenmesi Konusunda Yerel Halkın Yaklaşımlarının Belirlenmesi: Afyonkarahisar Örneği’, Marmara Coğrafya Dergisi, 24, Temmuz, ss.1-25.
- Peter, D. F. (1985). Innovation and entrepreneurship. New York: Practice and Principles.
- Simmons, A., Reynolds, R. C., & Swinburn, B. (2011). Defining community capacity building: Is it possible?. Preventive medicine, 52(3), 193-199.
- Stronza, A., & Gordillo, J. (2008). Community views of ecotourism. Annals of tourism research, 35(2), 448-468.
- Türker, G. Ö., & Türker, A. (2014). Yerel Halkın Turizm Etkilerini Algılama Düzeyi Turizm Desteğini Nasıl Etkiler: Dalyan Destinasyonu Örneği. Ejoboc: Electronic Journal Of Vocational Colleges, 4(1).
- Yılmaz, İ.; Çalışkan, C. (2015). “Turizm Potansiyeli Olan Bölgelerde Toplumsal Kapasite Algısı: Adıyaman Örneği”, Journal of Yasar University, 10 (39), 6555-6611.
- Zhou, L. (2005). Destination attributes that attract international tourists to Cape Town (Doctoral dissertation, University of the Western Cape).